

การปรับตัวของเกษตรกรต่อการเลือกชนิดพืชที่ปลูกในพื้นที่ปนเปื้อนสารแคดเมียม ในตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

Farmers' Adaptation to Crop Selection in Cadmium-contaminated Areas in Mae Tao Sub-district, Mae Sot District, Tak Province

จรรยาพร ลิทธิธรรม และ เผ่าไทย สีนอำพล^{1*}

บทคัดย่อ

พื้นที่เพาะปลูกในตำบลแม่ตาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ประสบปัญหาการปนเปื้อนสารแคดเมียมมาอย่างยาวนาน จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าการปนเปื้อนสารแคดเมียมมีผลต่อการเลือกชนิดพืชที่ปลูกในปัจจุบันของเกษตรกรหรือไม่ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการสำรวจภาคสนาม แบบสอบถาม กลุ่มเกษตรกรตัวอย่าง และการแปลการใช้ที่ดินทางการเกษตรด้วยภาพถ่ายดาวเทียม เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประเภทการเกษตร และวิธีการปรับตัวในการเลือกชนิดพืชที่ปลูก ตั้งแต่ พ.ศ. 2538-2558 ผลการศึกษาพบว่า การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปตั้งแต่ พ.ศ. 2554 โดยมีการปลูกอ้อยแทนพืชอาหาร แม้ว่าพื้นที่ปลูกอ้อยได้เพิ่มขึ้นแต่จำนวนเกษตรกรไร้อ้อยยังมีไม่มากนัก สำหรับภาพรวมของปัจจัยที่อิทธิพลต่อการเพาะปลูกพบว่า ปัจจัยทางด้านกายภาพมีอิทธิพลมากที่สุด ส่วนปัจจัยอื่นๆ รวมไปถึงปัจจัยความเสี่ยงต่อสุขภาพมีความสำคัญรองลงไป แม้ว่าการปนเปื้อนสารแคดเมียมอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพก็ตาม แต่เกษตรกรมีความตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าวน้อย เนื่องจากไม่พบอาการป่วยที่รุนแรงและเรื้อรังมากนัก จากแรงกดดันทางเศรษฐกิจ เกษตรกรตัวอย่างร้อยละ 82 จึงตัดสินใจกลับมาปลูกข้าวและพืชไร่ (ข้าวโพดและถั่วเขียว) มากที่สุด สำหรับประเภทการเพาะปลูกในอนาคตคาดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโดยขึ้นกับความเหมาะสมของลักษณะภูมิประเทศในพื้นที่เพาะปลูก ความต้องการรายได้ในระยะสั้นเพื่อการดำรงชีพ อายุและประสบการณ์ของเกษตรกร และการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรของคนรุ่นหลัง

คำสำคัญ: การปรับตัวของเกษตรกร, การปนเปื้อนสารแคดเมียม, แม่ตาว

¹ ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Department of Geography, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University

* ที่อยู่ของผู้แต่ง: ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50200

E-mail: Janyaporn138@gmail.com